

Okul Payda lar, Ba lam,nda Kamu Okullar,ndaki Parasal Sorunlar: Fenomenolojik Bir Ara tırma*

Financial Problems in Public Schools in the Context of School Stakeholders: A Phenomenological Study

Süleyman YILDIZ**, Ayd,n BALYER***

• Geli Tarihi: 25-09-2018 • Kabul Tarihi: 04-02-2019 • Yay,n Tarihi: 22-05-2019

Öz

Ara tırman,n amac,, yönetici görü lerine göre okullarda ya anan parasal sorunlar,n ve neoliberal ekonomi anlay ,na geçilmesi ile beraber e itim finansman, uygulamalar,ndaki de i imlerin okul payda lar,n,n ili kisinde yol açt, , de i meyi ortaya ç,karmakt,r. Ara tırmada olgu bilim deseni kullan,lm, t,r. Ara tırman,n çal, ma grubunu 2017-2018 e itim ö retim y,l,nda stanbul'daki kamu okullar,nda görev yapan 21 yönetici olu turmaktad,r. Verilerin toplanmas,nda yar, yap,land,r,lm, görü me formu kullan,lm, ve veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmi tir. Elde edilen bulgulara göre; e itimde özelle tirme giri imlerinin artmas, e itimde f,rSAT e itli ine zarar vermektedir. Yöneticiler okullardaki mali s,k,nt,lar ve ö retmenlerin veriminin dü ük olmas,n, gerekçe göstererek e itimde özelle tirmeyi desteklemektedir. Okullardaki gider kalemlerinin fazla, aktar,lan kaynaklar,n ise yetersiz olmas,, okullar, veli deste ine mecbur b,rakmaktad,r. Ya anan finansman sorunlar yöneticilerin ve ö retmenlerin asli görevlerine zarar verip, motivasyonlar,n, dü ürmekte ve bu iki payda hakk,nda olumsuz yarg,lar olu mas,na neden olmaktadır. Kamu okullar,ndaki finansal sorunlar okul payda lar, ili kisine zarar vermektedir. Okul-aile birlikleri yönetmelikte belirtilen sorumluluklar,n, yerine getirememekte; okullardaki mali sorunlar, okul yöneticileri çözmek durumunda kalmaktadır.

Anahtar sözcükler: e itim finansman,, okullardaki parasal sorunlar, okul payda lar,

At,f:

Y,ld,z, S. ve Balyer, A. (2019). Okul payda lar, ba lam,nda kamu okullar,ndaki parasal sorunlar: Fenomenolojik bir ara tırma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46, 349-364. doi: 10.9779/pauefd.463715

* Bu makale, birinci yazar tarafından YTÜ Eğitim Fakültesi'nde tamamlanmış olan "Neoliberal Ekonomi Uygulamalarıyla Eğitim Finansmanı ve Okul Paydaşları İlişkisinin Değişimi" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** Ö retmen, Milli Eğitim Bakanlığı, Hisar Yap, İlkokulu, stanbul. ORCID: 0000-0002-4279-1184, svildiz0034@gmail.com

*** Doç. Dr. Y,ld,z Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, stanbul. ORCID: 0000-0003-1784-2522, balyer@yildiz.edu.tr

Abstract

The purpose of the study is to reveal information through perspectives of school managers about the changes in educational finance practices caused by changes in educational finance practices in relation to school stakeholders by changing the monetary problems in schools and the neoliberal economic understanding. Phenomenological research design was used. The sample of the study composed of 21 school principals working at different state schools in Istanbul in 2017-2018 school year. Semi-structured interview was used and data were analyzed using content analysis. The results revealed that the increase in privatization initiatives in education harmed equal opportunity in education. School managers also supported privatization in education, citing fiscal stresses in schools and low productivity of teachers. The inadequacy of expense items in the schools and the transferred resources obliged parents to support the schools. Financial problems harmed administration duty of school principals and teachers, reducing teachers' motivation and causing the parents to make negative judgments about these two shareholders. These kinds of trends harmed the school shareholders' relationships. School-parent associations were not able to fulfill their responsibilities stated in the regulations; therefore, the majority of the financial problems faced by schools remained to be solved by the school administrators.

Keywords: educational financing, financial problems in schools, school shareholders

Cited:

Yıldız, S. & Balyer, A. (2019). Financial problems in public schools in the context of school stakeholders: A phenomenological study. *Pamukkale Üniversitesi E İtim Fakültesi Dergisi*, 46, 349-364. doi: 10.9779/pauefd.463715

Giri

E itim finansman, tart, malar,, e itimde beklenen ç,kt,lar,n niteli inde oldukça önemlidir. Okullar,n sahip oldu u ekonomik imkânlar, okul içinde ve okul d,ndaki ö renme ya ant,lar,n,n çe itlili ini ve e itim hizmetinin verimlili ini etkiler. Yine okuldaki ekonomik kaynaklar okul örgütünün payda lar, ili kisinde de önemli bir etkiye sahiptir. Okullar,n sahip oldu u kaynaklar,n ne derece yeterli oldu unun; bu kaynaklar,n da ,l,m,n yol açt, , e itsizliklerin neler oldu unun ve okullarda ya anan kaynak aray, lar,n,n e itim ortam,nda yol açt, , olumsuzluklar,n ortaya konulmas,, e itimde politika geli tiriciler için önemlidir.

E itim Finansman, ve Neoliberalizm

E itim hizmetlerinin sunumunda e itim kurumlar,n,n sahip oldu u finansman kaynaklar, e itimin ç,kt,s, üzerinde etkilidir. E itimin finansman, e itim hizmetin sürdürülebilmesi için gerekli parasal ve parasal olmayan kaynaklar,n sa lanmas,d,r (Karakütük, 2006). Güngör ve Göksu (2013) ise, e itimin finansman,n,, e itim hizmetlerinin sunumu için gerekli parasal kaynaklar,n,n elde edilmesi süreci ve bu kaynaklar,n farklı bölgeler, iller, e itim tür ve düzeyleri, farklı sosyo-ekonomik düzeydeki bireyler ve gruplara da ,l,m süreci olarak ifade etmi tir. E itim için ayrılan parasal kaynaklar ve bu kaynaklarla sa lanabilen girdilerin niteli i ve niceli i, e itim sisteminin yapı, ve i leyi ini etkileyebilmektedir.

E itime ayrılacak parasal kaynaklar,n sa lanma yöntemleri, büyük ölçüde ülkenin siyaset felsefesine, yönetim biçimine, özellikle e itim yönetimi yapı,s,na göre farklılabilmektedir. E itim finansman, tart, malar,nda üç farklı finansman yönteminin bulunmaktadır. Bunlardan birincisi doğrudan finansman yöntemidir. Doğrudan finansman yaklaşı,m,nda devletin müdahalesi söz konusu olup; devlet, bu hizmetin ve mallar,n finansman,n, vergilerle kar ,lamaktadır. Diğer finansman yöntemi ise kısmi finansman yöntemidir. Bu yöntemde e itim hizmetinin vergi yerine harçlarla kar ,lanmas, söz konusudur. Üçüncü yöntem ise dolaylı finansman yöntemidir. Bu yöntemde e itim hizmeti kamu ve özel sektör tarafından finanse edilmektedir (Kurul, 2012). Günümüz kapitalist ekonomisinin etkisi, kâr odaklı bir e itimin ön plana alınmas,, diğer yandan kamusal bir hak olan e itimin devletçe sa lanmas, gereklili i, karma bir finansman yaklaşımı, öne ç,karmaktadır. Ancak dünyada genelde kamusal hizmetlerin giderek piyasaya açıldı, , dü ünülürse, e itim hizmetleri çerçevesinde de özel finansman,n a ,rı, ,n,n giderek artaca , söylenebilir. E itim finansman, konusunda yaşanan sorunlar,n en önemlisi, e itime yönelik talebin ve e itim maliyetlerinin sürekli artması,d,r. Bunun d,nda e itim d, , alanlara yönelik harcamalar,n,n ve israf,n art, ,, kamu gelirlerinin art,r,lamamas, öğretmen kadrosunun verimsizli i, ö renci başar,s,zlıklar,, i sizli in yüksek olu u gibi sorunlar bulunmaktadır (Koç, 2007). Tüm bu sorunlar,n e itim hizmetinin niteli ini etkiledi i söylenebilir.

Neoliberal yaklaşım, özelleştirme ve devletin küçültülmesi yolu ile devletin yeniden yapılandırılması,na ilişkin reform programı, savunur. Devletin zenginlik dağıtan bir kurum olmaktan ç,kartılması, gerektiğini öne sürer. Yapılacak reformlar ile kaynaklar,n daha etkin kullanılması, dü ünülmektedir (Ataay ve Güney, 2007). Neoliberalizmle birlikte, kamunun denetim ve düzenleme alanları, piyasa mantığına göre düzenlenmi ; devletçilik fikrinden uzaklaşım, ; devletin düzenlemeyle ilgili hareket alanı,k,s,tlanm, , IMF ve Dünya Bankası,n,n yapısal uyum programları, ile devletin piyasaya müdahaleleri,k,s,tlanm, t,r. Neoliberal dönemde

devletin elindeki tüm iktisadi te ebbüslerin özelle tirilerek devletin ekonomik alandan çekilip sadece düzenleyici bir i lev yüklenmesi öngörülmektedir.

Neoliberal e itim politikalar, ile bir hak ve kamu hizmeti olarak kabul edilen e itim hizmeti, öyat,r,m mal,ö yerine, bedelini ki ilerini ödeyece i bir ötüketim mal,ö olarak de erlendirilmi tir. Bu yakla ,m ile e itim hizmetini alanlar,n, e itim maliyetine kat,lmalar, gerekti i ve özellikle orta ve üst gelir grubundan toplumsal s,n,flar,n e itime artan talepleri nedeniyle, sermayenin e itimi, kârl, bir alan olarak görmesi sonucunu do urmu tur. Bununu sonucunda e itimin özelle mesini te vik eden politikalar özellikle 1980 sonras, dönemde artm, ; e itimin finansman,na ailelerin de kat,l,m, ve özel okullar,n kamuca te vikini sa layan yasal düzenlemeler yap,lm, t,r (Kurul, 2012). E itimde neoliberal uygulamalar özellikle IMF ve Dünya Bankas,'n,n denetiminde uygulanan yap,sal uyum programlar, ile ba lam, t,r. Say,lan (2006), gerçeikle tirilen bu uyum programlar, ile e itimin içeri inin büyük ölçüde piyasan,n taleplerine uyarland, ,n,, e itimin amac,n,n ve müfredat,n küresel piyasan,n ihtiyaçlar, ile esnekli in gerektirdi i bilgi ve beceriler temelinde yeniden düzenlenmesini hedeflendi ini belirtmi tir. Cornay (1995) ise, e itimin finansman,na yönelik reformlar,n as,l amac,n,n e itime ayr,lan kamu harcamalar,n,n k,s,tlanmas,, ortaö retim ve yüksekö retimin özelle tirilmesi ve e itimin her düzeyinde ö renci ba ,na maliyeti dü ürmesi oldu unu belirtmi tir.

Türkiye'de E itimin Finansman,

Ülkemize e itimde liberalle me politikalar,, 1980 y,l,ndan itibaren e itimin amac,n,, içeri ini, e itimin finansman, ve e itimin toplumsal hareketlerdeki rolü ve anlam,n, piyasan,n talepleri do rultusunda yeniden belirlemeye yönelik IMF ve Dünya Bankas,'n,n denetiminde uygulanan yap,sal uyum programlar, ile ba lam, t,r. Türkiye'de e itimin ba l,ca finansman kaynaklar,; merkezî yönetim bütçesinden ayr,lan pay, il özel idareleri bütçesinden ayr,lan kaynaklar, d, ülke ve kurulu lardan sa lanan d, kredi, burs ve ba , lar, halk ve kurulu lar,n e itime ba , lar, ile okul-aile birli i gelirlerinden olu maktad,r (MEB, 2017). Türkiye'de e itim genel olarak kamu taraf,ndan finanse edilmektedir. Kamu deste inin yan,nda aileler, özel kurumlar, gönüllü kurulu lar ve d, ülkelerden sa lanan hibeler gibi farkl, finansman yöntemleri de bulunmaktad,r.

Türkiye'de e itimde finansman konusunda baz, sorunlar ya anmaktad,r. (Kurul, 2012) , bu sorunlar, u ekilde s,ralam, t,r. Bunlardan ilki ve en önemlisi devletin temel e itime yönelik sa lam, oldu u finansman kaynaklar,n,n yetersiz kalmas,d,r. Ailelerin e itim harcamalar,na kat,l,m, giderek artmakta ve e itime ayr,lan kamusal kaynaklar nüfus art, ,na ko ut olarak artan e itim talebine uygun e itim hizmeti sunmaya yetmemektedir. Bundan dolayı, ülkemiz e itim sisteminde önemli parasal güçlüklerler ya anmaktad,r. Bu parasal güçlükler ise e itim yöneticilerini özel finansman kaynaklar, bulmaya itmekte ve bu aray, lar da e itlik ve e itim etkinli i bak,m,ndan tart, maya de er sonuçlar üretmektedir.

Okullarda en önemli finansman olu turma ekli velilerin fiili ve nakdi deste idir. Zoralo lu, ahin ve F,rat (2004), e itime ayr,lan kamusal deste in oran,n,n giderek azald, ,n, ve okullar,n finansman sorununa çözüm bulmak için ailelerden yard,m ald,klar,n, belirtmi ler; okullarda toplanan parasal yard,mlar konusunda velilerden ve ö retmenlerden kaynaklanan sorunlar oldu una i aret etmi lerdir. Bu sorunlar, ise u ekilde ifade etmi lerdir: Ö retmenler e itimin temel bir hak olmas,ndan dolayı, ö rencilerden para toplamak istememektedir. Ayn, gerekçe ile veliler, e itime yönelik ba , ta bulunmaya yana mamaktad,r. Ailelerin ekonomik durumu toplanacak ba , lar konusunda s,k,nt, ya anmas,na neden olabilmektedir. Çocuklar,n

e itimine yönelik ailelerin ba , yapmas, ise hane halk, giderlerini artt,rmakta bu da e itsizliklere yol açmaktadır. Maddi durumu iyi olan alan aileler e itime harcama yapma konusunda yoksul ailelere göre daha avantajlı olabilmektedir.

Okulun payda lar,

Okulun payda lar, yöneticiler, ö retmenler, ö renciler, veliler ve okulun d, ,nda yer alan di er bireylerdir. Okulun üst yöneticileri, e itim programlar,, politika belirleyiciler, müfetti ler, bask, gruplar, da okulun d, payda lar,d,r. Okulun amac,, belirlenen amaçlar do rultusunda ö retimin gerçekleştirilmesidir. Bu amaca ula mada okul yöneticilerinin rolleri oldukça önemlidir. Okul yöneticisinin görevi, okuldaki tüm etkinlikleri akademik amaçlara uygun bir ekilde gerçekleştirilmesini sa lamaktır (Balyer, 2012). Bir di er payda olan ö retmenler ise tüm e itsel faaliyetlerin merkezinde yer al,r. Ö retmenler toplumun ekillenmesi ve kalk,nmas,nda önemli görevler üstlenmi tir. Ö rencilerin iyi ve istendik yönde yeti tirmek ise e itimin temel gayesidir. Toplumun her kesiminden gelen ö renciler okulda e itilir. Bir di er okul payda , velilerdir. Veli, ö rencinin annesini/babas,n, veya yasal olarak sorumlulu unu üstlenen ki iyi ifade eder (MEB, 2005). Sa l,kl, bir e itimin ortam,n,n olu umunda okul payda lar,n,n ili kisi önem arz etmektedir.

Amaç ve Önem

Bu çal,man,n amac, kamu okullarındaki parasal sorunlar,n ve e itim finansman, uygulamalar,n,n okul payda lar, ili kisinde yol açt, , de iimleri ve sorunlar, yönetici görüşlerine göre ortaya koymaktır. Okullar,n sahip oldu u ekonomik kaynaklar,n ve bu kaynaklar,n ne derece yeterli oldu unun, mali kaynak yetersizli inden kaynaklanan e itsizliklerin, okullarda ya anan mali problemlerin okul örgütünün payda lar, ili kisine etkisinin ortaya konulmas,, e itimde politika geli tiriciler için önemlidir.

Yöntem

Çal,ma Grubu

Ara t,rman,n çal,ma grubunu, stanbul ilinin Arnavutköy, Ba c,lar, Esenler, Esenyurt, Sancaktepe, Çekmeköy ilçelerinde 2017-2018 e itim ö retim y,l,nda ilkokul, ortaokul ve lise kademelerinde görev yapan 21 okul yöneticisi olu turmaktadır. Maksimum çe itlili i sa lamak için birden fazla ilçe seçilmi tir. Ara t,rma kapsam,nda görü ülen okul yöneticilerinden 19'u erkek, 2'si kad,n,d,r. Yöneticilerden % 61'i lisans mezunudur. Görü ülen yöneticilerden 8'i ilkokulda, 9'i ortaokulda ve 4 yönetici de lisede görev yapmaktadır.

Verilerin Toplanması,

Ara t,rmada nitel ara t,rma desenlerinden olgubilim deseni kullan,lm, t,r. Ara t,rman,n amac,na uygun olarak literatür taranm, , ki isel bilgi formu ve 14 sorudan olu an yar, yap,land,r,lm, görü me formu kullan,lm, t,r. Görü meler, kat,l,mc,lar,n farklı güç ili kilerinden etkilenmelerinin önüne geçilmesi bak,m,ndan okul d, ,nda ortak olarak belirlenen yerlerde yürütülmü tür. Görü me formunun ilk bölümünde demografik sorulara, sonraki bölümünde ise ara t,rman,n amac,na yönelik sorulara yer verilmi tir. Görü ülen okul yöneticilerinin tümü transkript edilen bilgilerin kendi görüşleri oldu unu do rulam, t,r. Formlar ile toplanan veriler yaz,l, dokümanlar haline getirilmi tir.

Geçerlik - Güvenilirlik

Ara t,rman,n iç geçerli ini art,rmak için görü me formu geli tirilirken ilgili alan yaz,n incelenmi ; konu ile ilgili bir kavramsal bir çerçeve olu turulmu tur. Görü me sonras, ki ilerini söyledikleri yaz,l, hâle dönü türülmü ve bu metin ilgili ki ilere tekrar gönderilerek kontrol etmeleri istenmi , böylece kat,l,mc, teyidi al,nm, t,r. Ayr,ca yap,lan içerik analizinde temalar, ilgili kavramlar, kapsayacak kadar geni ve ilgisiz kavramlar, d, ar,da b,rakacak kadar dar kapsamda belirlenmeye çal, ,lm, t,r. Ara t,rman,n d, geçerli ini art,rmak için ara t,rma süreci ve bu süreçte yap,lanlar ayr,nt,l, bir ekilde aç,klanmaya çal, ,lm, t,r. Bu ba lamda, ara t,rman,n modeli, çal, ma grubu, veri toplama arac,, veri toplama süreci, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanmas, ayr,nt,l, bir biçimde tan,m lanm, t,r.

Ara t,rman,n iç güvenilirli ini (tutarl, ,n,) art,rmak için bulgular,n bir k,sm, da do rudan verilmi tir. Ayr,ca görü mede elde edilen veriler üzerinde ara t,rmac, ve nitel ara t,rma konusunda deneyimli bir ö retim üyesi ayr, ayr, kodlamalar yapm, ve bu kodlamalar kar ,la t,r,lm, t,r. Sorular içerik geçerlili inin kontrol edilmesi bak,m,ndan dört alan uzman,na incelettirilmis ve bu uzman görü lerinden elde edilen geribildirimlerden yola ç,k,larak son ekli verilmi tir.

Verilerin Analizi

Ara t,rman,n verileri içerik analizi yöntemiyle analiz edilmi tir. Bu çal, man,n veri analizi Stake (2010) ve Creswell (2013) taraf,ndan aç,klanılan prosedürleri takip edilmi tir. İlk olarak, tüm görü me notlar, ayr,nt,l, bir ekilde okunarak ve Creswell (2013) taraf,ndan belirtilen ayr,nt,l, olarak kenar notlar, al,nm, t,r. İkinci olarak, aç,k kodlama stratejisi ile ara t,rmac, birebir tüm yaz,ya dökülmü görü meleri analiz ederek temel kavramlarla may, olu turan ilk temel kodlar, belirlemi tir (Stake, 2010). Son ad,m olarak ise, görü meler temalar haline getirilip bir araya getirilmi , kat,l,mc,lar,n hikâyelerini ortakl, ,n, yans,tacak ekilde anlam üniteleri olu turulmu tur (Merriam, 2009). Yöneticilerin görü leri Y1, Y2, Y3f ekinde kodlanarak verilmi tir. Verilerin analizi sonucu 3 tema ortaya ç,km, t,r.

Bulgular

Ara t,rman,n bu bölümünde ara t,rma kapsam,nda görü ülen okul yöneticilerinden elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmi tir. Bulgular, e itimde neoliberal uygulamalar, okullar,n finansman kaynaklar,, harcama alanlar, ve TEFB S, parasal sorunlar ve okul payda lar, olmak üzere üç tema alt,nda analiz edilmi tir.

E itimde Neoliberal Uygulamalar

Yöneticilerin birço u neoliberal anlay, ta vurgulanan kamunun hantall, , ve verimin dü mesi olgusuna vurgu yaparak devletin denetimine tabi olmak art,yla e itim hizmetlerin sunumunda özel giri imlerin desteklenmesi gerekti ini savunmu tur. Yöneticilerden iki tanesi e itim hizmetinin kamu eli ile sunulmas,n, ve özelle tirilmemesi gerekti ini, çünkü bunun kamusal bir hak oldu unu ve herkesin ücretsiz olarak bu haktan yararlanmas, gerekti ini ve özelle tiriminin toplumda e itsizliklere yol açaca ,n, belirtmi tir. Bir yönetici e itim hizmetinin özelle tirildi inde e itim faaliyetlerinin sermayenin, vak,f ve cemaatlerin eline geçece ini belirtmi tir. Bu konudaki yönetici görü leri u ekildedir:

E itim hizmeti kesinlikle kamu elinde tutulmal, ama devlet okullar,ndaki denetim mekanizmalar, çal, t,r,lmal, ve e itim özelle tirilmemeli. Bu çok ciddi ma duriyetlere yol açar. (Y19)

Çok hantal bir öğretmen kadromuz oldu unu düşünüyorum. Öğretmen yeti tirmedeki yanlışlıklardan dolayı, bu hantallık, aamıyoruz. Birçok insan, devlet girene kadar çal, malar, var ama devlete girdikten sonra özellikle öğretmenler idealistliğini kaybediyor. (Y11)

Eğitim bir an önce tamamen özelleştirilmeli. Denetim amaçlarında devlet rol almamalıdır. Nasıl olsa devlete kapak attık, eğitim garanti anlayışımız, ile pek verimli olamıyoruz. (Y6)

Çal, maya katılan 21 yöneticinin iki tanesi eğitim devletin devlet tarafından sunulması gerektiğini söylerken; üç tanesi mevcut sistemdeki gibi her iki girişimin bir arada olması, savunmuşlardır. Geriye kalan 16 yönetici eğitim hizmetinin özelleştirilmesi gerektiğini savunmuşlardır.

Okulların Finansman Kaynakları, Harcama Alanları, ve TEFB S

Yöneticiler okulun gelir kalemlerinin neler olduğunu belirterek bu gelirlerin temininde zorlukları yaadıkları, ve gelirlerin giderleri karşılamakta yetersiz kaldıklarını belirtmişlerdir. Yöneticiler, kantin gelirleri, servislerden alınan bakkal, lar, okul-aile birliği bünyesinde organize edilen okul içinde ve dışında veli ve öğrencilere yönelik eğitimel ve kültürel etkinlikler, okul-aile birliğinin düzenlediği kermesler, mezuniyet programları,, kültür gezileri ve çevre ziyaretlerinden elde edilen gelirler, okul-aile birliğine yapılan bakkal, lar eklinde okul gelirlerini özetlemişlerdir. İlkokul ve ortaokul yöneticileri okulların su, elektrik ve doğalgaz faturalarını devletçe ödendiğini belirtmişlerdir. Lise yöneticileri ise okulların bakanlık tarafından bazı harcamaları kalemlerine yönelik ödenek gönderildiğini belirtmişlerdir. Bazı yöneticiler ise velilerin meslek durumları, dikkate alınarak okuldaki bir tadilat ya da hizmetin bu velilerden rica edilerek ücretsiz yaptırıldığını belirtmişlerdir. Yöneticiler, okulların giderlerinin çok fazla olduğunu belirtmişlerdir. Bu konuda Y2 şöyle demiştir:

İ Okulun çeşitli gelirleri var ama giderleri çok fazla. Devletin verdiği destek ile burada bu giderleri devam ettirmemiz mümkün değildir. Veliye mecbur kalıyoruz. (Y18)

Burada dört tane hizmetli çalıştırıyorum, ayda 10.000 lira paray, ödeyemiyorum. Ayr,ca bina çok büyük, sürekli temizlik malzemesi almamız gerekiyor. (Y2)

Yöneticilerin tamamı, yakıt, elektrik ve su giderlerinin devletçe karşılandı, n, bunun okula bir yük olu turmadığını, söylemişlerdir. Bunun dışında yöneticiler bakkal,ca okul giderleri olarak tamirat, demirbaş, al, m,, hizmet al, m,, temizlik malzemesi al, mlar,, kırtasiye malzemeleri, okuldaki eğitimel ve kültürel etkinlik giderleri eklinde belirtmişlerdir. Okul yöneticileri, okulların gelir ve gider kalemleri arasında uyumsuzluk olduğunu ve giderlerin oldukça fazla olduğunu ve bunu finanse etmekte zorlandıklarını, belirtmişlerdir. Ancak liselerin ortaokul ve ilkokullara nazaran bu konuda daha rahat olduklarını, söylemek mümkündür.

TEFB S konusundaki yöneticilerin görüşleri aşağıdaki gibidir:

TEFB S kurumunda yönetici değişikliğinde devamlılık sağlanıyor. Ancak yöneticilerin yükünü de arttırıyor. (Y17)

İ Ancak bakanlık TEFB S baktığında okulun paraya ihtiyaç olmadığını, düşünabiliyor. Sistemin bir sakıncası yok ama okulun gerçek ihtiyaçlarını görülmesine mani oluyor. (Y1)

Harcamalar, giriyoruz ama i olsun diye giriyoruz. Yani biz giriyoruz üst makamlar ya da denetleyiciler bak,yor. Bizim i yükümüzü artt,r,yor, bize zorluk ç,kar,yor. (Y2)

Para yoksa TEFB S bir anlam ifade etmiyor. Ancak ödenek olur ve devlet bunun takibini yaparsa çok güzel bir sistem olur. Bir yerde planl, çal, may, sa l,yor. (Y6)

Ara t,rmaya kat,lan yöneticilerin birço u TEFB S'ın effafl, , sa lad, ,n,, hesap verebilirli i kolayla t,rd, ,n,, kaç a , önledi ini belirtmi tir. Yap,lan tüm harcamalar,n faturaland,r,larak sisteme aktar,m,n,n i lerin takibini sa lad, , ve okula ait tüm gider kalemlerinin üst makamlarca takip edilebilmesinde TEFB S'ın önemli oldu u yöneticilerce söylenilmi tir. Ancak yöneticiler, TEFB S'ın okulun gerçek durumunu yans,tmad, ,n, ve okullardaki ekonomik problemlerin görülmesine mani oldu unu, sistemin bak,ma ihtiyac, oldu unu, sistemdeki herhangi bir aksamada yapt,r,m olmad, ,n, ve devletin okulun eksiklerini ve harcama alanlar,n, görmesine ra men hiçbir destek sa lamad, ,n, belirtmi lerdir.

Finansal Sorunlar ve Okul Payda lar,

Çal, maya kat,lan yöneticilerin tamam, okullar,nda e itim hizmetinin sa l,kl, bir ekilde sunumunda veli deste ine ihtiyaç duyduklar,n, belirtmi lerdir. Yöneticiler okuldaki mali s,k,nt,lar,n çözümünde ö retmenlerin okul idaresine destek olmak için katk, paylar,n,n toplanmas, ile ilgili olarak duyuru yapt,klar,n,, ö renci ihtiyaçlar,n, kar ,lamak için sponsor arad,klar,n, veya yard,m kurulu lar,na ula t,klar,n,, okula gelir getiren gezi, tiyatro, kermes gibi etkinliklerde görev ald,klar,n,, yaz,c, projeksiyon, bilgisayar gibi materyaller temin ettiklerini, fotokopi paras, toplad,klar,n, belirtmi lerdir. Bu konuda bir yönetici görü leri u ekildedir:

Bu süreçte ö retmenlerin idareye destekleri önemli. Bu konuda velilerle sa l,kl, bir ileti im kurabilirler. Okulun ihtiyaçlar,n, veliye do ru bir ekilde anlatmalar,n, bekleriz. (Y4)

Yöneticiler taraf,ndan ö retmenin as,l i inin bu olmad, , ve ö retmenden böyle bir beklentiye girmenin de do ru olmad, ,n, belirtilmi tir. Bu konudaki yönetici görü leri a a ,daki gibidir:

í Ö retmenin as,l i i e itim ve ö retim. Ö retmen ve okul idaresi bir i veren de il. Ö retmen para toplamaya zorland, ,nda verimi dü üyor. Ö retmeni bir tüccar gibi görmemek gerekiyor. (Y1)

Ö retmenin i i tamamen e itim boyutunda olmal,. Özelle tirme bundan dolayı, önemli. Ö retmen tahsilat memuru de il. Muhasebeci ve tüccar da de il. (Y12)

Ö retmenler velinin kendilerini ikâyet edece inden korkuyorlar. Onlarda okulun durumunu, okulun ihtiyaçlar,n, biliyorlar ama ikâyet edilme korkusundan dolayı, uzak duruyorlar. (Y18)

Yöneticiler finansal sorunlar,n çözümünde ö retmen deste ine ihtiyaç duyduklar,n,; bu süreçte i birli i ve effafl, ,n çok önemli oldu unu; ö retmenin as,l i inin bu olmad, ,n, ve ö retmenden böyle bir beklentiye girmenin de do ru olmad, ,n, söylemi lerdir. Yöneticiler, ö retmenlerin okulun ekonomik s,k,nt,lar, ile u ra t, ,nda motivasyonunun dü tü ünü, ö retmen hakk,nda toplumda olumsuz bir yarg,n,n ortaya ç,kt, ,n, söylemi lerdir.

Yöneticiler velilerin okula katkı, pay, ödemeleri ve gönüllü başlıklarında doğrudan para yardım, ya da okuldaki bir hizmetin görülmesini üstlenmek gibi dolaylı olarak katkı sağladıklarını belirtmektedirler. Yine veliler okul-aile birliktelikle düzenlenen gezilere, tiyatroya, sinema gibi kültürel ve eğitsel faaliyetlere katılarak da okullara destek olmaktadır. Bu konudaki yönetici görüşleri aşağıdaki gibidir:

Yeni bir şekilde izah edilmesi ve nereye harcanacağını detaylıca anlatılması durumunda veli okula parasal desteği kabul ediyor ve herhangi bir itirazda bulunmuyor. Ama sadece okula aidat verilmesi gerekiyor diye bir yaklaşımda bulunulduğunda devlet versin diye kestirip atabiliyor. (Y1)

Belli başlı velilerimiz var, onlar çoğu zaman bize yardımcı oluyor. Eğer veliye parayı nereye harcadığını gösterirsek yardımcı oluyor. Okul idaresi şeffaf olursa veli destek veriyor. (Y2)

Bazılarımız sorumluluk hissedip destek oluyor. Ama devlet versin biz niye yardımcı oluyoruz anlayış, çok daha fazla. (Y13)

Kimisi bu para okulumuz için, çocuklarımız için kullanılacak diyor ve destek oluyor ama çoğunluğu devlet okutsun en iyidir diyor. (Y15)

Veli öğretmen hakkında onun kırtasiye ile anlaşılması, komisyon alınmaması ünebiliyor, öğretmen suçlayabiliyor. Haliyle öğretmen zor durumda kalıyor. (Y12)

Biz veliyi okulla çalışmada veliler örneğin bizden para isteyecekler diye düşünüyor. Halbuki öyle çok para istemiyoruz ama böyle bir anlayış var. (Y1)

Yüzde otuzluk kesim biz zaten mağduruz diyebiliyor, bazıları etnik problemlere dem vurabiliyorlar. Bu parayı vermedikleri gibi bizi şikâyet edebiliyorlar. (Y10)

Okul yöneticileri okullarda yaşanan finansal sorunların çözümünde ve okulların kaynak oluşturmada özellikle velilerin desteği önemli olduğunu belirtmektedirler. Ancak yöneticiler bu desteklerin okulların bulunduğu bölgenin sosyo-ekonomik düzeyinden, anne-babaların eğitim durumundan, hane halk gelirlerinden etkilendiğini ve hem okullar hem de aileler açısından e işsizliklere yol açtığını belirtmektedirler. Bazı velilerin ise okulun ihtiyaçları konusunda bilgi sahibi olmaması, yöneticilerce belirtilmemiştir. Birçok okul yöneticisi veliler ile bu konuda görüşme yapıldığında hem öğretmenlerin hem de idarecilerin mağduriyetleri hakkında belirtmektedirler. Veliler içinde azınlık bir grup okula hiç destek olmadıkları gibi eleştirilerde bulunup, okul idaresini ve öğretmenleri Bakanlık şikâyet etmektedirler.

Okul yöneticileri okullardaki finansal sorunlardan kendilerinin de olumsuz etkilendiklerini dile getirmektedirler. Bu konudaki yönetici görüşleri aşağıdaki gibidir:

Genelde bu işler okul yöneticisinin sorumluluğunda kalıyor. Eğer okul yöneticisi para bulamazsa okulda sıkıntı çıkıyor. Okul işleri yürümüyor, okuldaki tüm işler karışıyor. Zaten sistemde benim okul müdürüm parayı bulur, okulu bir şekilde çevirir düşüncesinde. (Y1)

Ben para ile ilgili bir veli ile görüşme yapıldığında gelmemeliyim. Çünkü veliler üç beş kuru bakiyeyle sizi satmaya kalkabiliyor. Bu da tabii ki çok ciddi sorunlara yol açıyor. (Y5)

í Hiçbir bask, yapmasak bile bizi zorla para topluyor diye ikâyet edebiliyorlar. Bu ikâyet neticesinde de ister istemez veli-idare, veli-ö retmen ili kisi etkilenebiliyor. (Y10)

Veliler bu konularda bizi ve okul yönetimini tüccar gibi, esnaf gibi alg,l,yor. Kamu okullar,nda veli ile okul yöneticisinin bu tür konulara girmemesi gerekiyor. Bunlar özel okullarda konu ulmas, gereken eyler. E itimde özelle tirme olmad, , sürece devlet okulun, ö retmenlerin ve ö rencilerin ve bütün ihtiyaçlar,n, kar ,lamal,. (Y18)

E itim ücretsiz olmal,. Devlet bu noktada ta ,n alt,na elini koymal,. Çünkü okulun büyük giderlerini zaten devlet kar ,l,yor. Ufak tefek giderler için biz veli ile muhatap olmak zorunda kal,yoruz. Bu da bize kar , bir önyarg, olu turuyor. Toplant,ya ça ,rd, ,m,zda i te yine para isteyecekler diyor veliler. Bu bizim i imiz olmamal,. (Y9)

Okul örgütünün lideri olan yöneticiler; ya anan mali s,k,nt,lar,n asli görevlerine zarar verdi ini, mesailerinin büyük ço unlu unu okulun özellikle personel ve temizlik giderlerini kar ,lamak ve okula ait bak,m ve onar,m maliyetlerini kar ,lamak için kaynak aramaya ay,rd,klar,n, belirtmi lerdir. Okullar,n içinde bulundu u mali s,k,nt,lar ve yap,lan tüm harcamalar gerek tefti lerde gerekse TEFB S üzerinden Bakanl,kça görülmesine ra men MEB bu konuya duyars,z kalmakta ve okul idarecilerini bir ikilemde b,rakmaktad,r. Yöneticiler her y,l okullara gelen veliden para almay,n uyar,s, ile okulun giderlerinin veli deste ine mecbur olmas, durumu aras,nda ikilem ya amaktad,rlar. Bu konuda yöneticiler, ya devletin bu harcamalara kaynak ay,rmas,n, ya da velilerin yapaca , parasal katk,n,n dezavantajl, kesimi ma dur etmeyecek ekilde yasal bir zemine oturtulmas,n, istemektedirler.

Yöneticiler, okul-aile birliklerinin okuldaki tüm harcamalarda yetkili oldu unu ve yap,lan her harcamada okul aile birli i üyelerinin bilgisi ve imzas, oldu u belirterek; tüm gelir-gider i lemlerinin okul-aile birli i üzerinden yap,ld, ,n, belirtmi lerdir. Ancak yöneticilerin tamam, okul-aile birliklerinin görevini tam olarak yapamad, ,n,, tüm i lerin okul yöneticisinin s,rt,nda oldu unu belirtmi lerdir. Bu konudaki yönetici görü leri u ekildedir:

Okuldaki tüm harcama i lemleri tamamen okul aile birli i üzerinden yap,l,yor. Biz okulun harcamalar,n, okul-aile birli i ile payla ,yoruz. Onlar da uygundur ekinde bize destek oluyorlar. Bugüne kadar herhangi bir s,k,nt, ya amad,k. Ancak yasal altyap, yönetim ile okul aile birli i aras,ndaki çat, maya müsait. (Y4)

Bizim okul-aile birli imiz ile veliler görü müyorlar. Okul-aile birli i zaten biz ça ,rmam, okula gelmiyor. Zaten para da toplayam,yoruz. Hani param,z olsa da okul aile birli i bir ey yapsa. (Y2)

í Veliler ile okul-aile birli i ili kileri çok dü ük düzeyde. Yani birçok veli okul-aile birli inin varl, ,ndan bile habersiz. (Y14)

Yöneticiler okuldaki tüm mali i lemlerden sorumlu olmas, gereken okul-aile birliklerinin okullarda aktif olmad, , belirtmi lerdir. Yine okul-aile birliklerinin mevzuatta belirtilen görevleri yapmad, ,; hatta birçok üyenin bu görevlerden habersiz bulundu u, okul-aile birliklerinin veliler ile olan ileti imleri çok zay,f oldu u, ço unlukla velilerin okul aile birli i üyelerini tan,amad, , ve bundan dolayı, velilerin okuldaki çal, malara kat,lmad, , yöneticilerce belirtilmi tir.

Tartışma ve Sonuç

Araştırmada elde edilen sonuçlara göre kamu okullarında, özellikle ilköğretim ve ortaokul kademelerinin, ciddi anlamda kaynak sorunu bulunmaktadır ve eğitim hizmetinin sunumunun gerçekleşmesi için okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin farklı kaynak arayışlarına yöneldiği tespit edilmiştir. Giderleri oldukça fazla olduğu devlet okullarında, okulun sahip olduğu olanakların öğrenci ve velilerin isteklerini yerine getirmede yetersiz olduğu, öğrenme ortamının sunumunda etkili değildir. Hoşgörür ve Arslan (2014), okula aktarılan ve okulu finanse edecek olan kaynakların, ancak okuldan çıkan gereklere uygun olarak nitelikli, eksiksiz eğitim ve öğretim yapmasını beklediğini, okulların kendilerine aktarılan yetersiz kaynaklara okulu ayakta tutabilmek için ek kaynaklar oluşturmak durumunda kaldığını belirterek; kaynakların okullara adil bir şekilde dağıtılmadığını vurgulamaktadır. Bu araştırmada da yöneticiler benzer şekilde kamu okullarında gelir-gider kalemleri arasında ciddi bir fark bulunduğunu ve bunun eğitim ortamında bir dizi sorunlara yol açtığını belirtmişlerdir. Kavak, Ekinci ve Gökçe (1997) ilköğretime ayrılan kamu kaynaklarının yetersizliği karşısında ilk öğretim kurumları yöneticilerinin kamu dışı kaynak oluşturmasını girişimlerini olduğunu ve okulların %27'ye itiraz geliri kaynağı olarak ortaya koymuştur. Bu bulgu da yapılan araştırmadaki okulların kamu dışı çeşitli gelir kalemleri geliştirmesi bulgusunu desteklemektedir. Benzer şekilde Balçık ve Öztürk (2014) okul yöneticilerinin, Bakanlık eğitim finansman politikasından kaynaklanan sorunları gördüğünde olduğunu ve okullarda bütçe toplanmasını yasak olmasına rağmen okulun bütçesinden başka gelirlerinin olmadığını, giderlerinin çok çeşitli ve kayıtlı olmadığını, gereken giderler olduğunu ifade etmişlerdir.

Okulların kaynak oluşturmasında özellikle velilerin desteği önemlidir. Okul idaresi okulun sıkıntılarına, veliye güzelce izah ettiğinde ve şeffaf olduğunda velilerin büyük çoğunluğu okula destek vermektedir. Ancak bu destekler okulların bulunduğu bölgenin sosyo-ekonomik düzeyinden, anne-babaların eğitim durumundan, hane halkı gelirlerinden etkilenmekte ve hem okullar hem de aileler açsından eşitsizliklere yol açmaktadır. Benzer şekilde Hoşgörür ve Arslan (2014) yaptıkları araştırmada kaynakların okullara adil bir şekilde dağıtılmadığını ve bunun okullar arasında ciddi eşitsizliklere yol açtığını vurgulamaktadır.

Ömür (2016), neoliberal anlayışın eğitimde demokratikleşme, nitelik artırma ve yerel ihtiyaçlara cevap verebilirliği sağlamada başarısız olduğunu, bunun yerine eğitimi piyasalaştırarak yoksul ve zengin arasındaki farkı derinleştirdiğini, eğitimin finansmanını ailelere yüklediğini ve öğretmenlik mesleğini andırarak savunmak için birçok neden olduğunu belirtmiştir. Her ne kadar ülkemizde eğitim hizmeti büyük oranda kamu eliyle finanse edilse ve neoliberal argümanlar tam olarak uygulanmıyorsa da, yapılan araştırmada belirtilen 1982 yılı sonrasında ülkemizde yaygın neoliberal dönüşümlerin ve reformların bölgeler ve okullar arasında eşitsizliklere yol açtığı bulgusu benzer şekilde Ömür'ün (2016) bulgusunu desteklemektedir.

Okullarda yaygın finansal sorunlardan en çok okul yöneticileri olumsuz etkilenmektedir. Yöneticiler mesailerinin büyük çoğunluğunu okulun giderlerini karşılamak için kaynak aramaya ayırmaktadır. Okulların mali konularda velinin desteğine ihtiyaç olması, toplumda okul yöneticileri tüccar, muhasebeci gibi algılanmalarına ve velilerin yöneticiler hakkında olumsuz yargılara yol açmaktadır. Okula katkı sağlayan bazı veliler okulda patron gibi davranmaktadır. Bazı veliler ise bütçe konusunda okul idaresi ile tartışmaya girmekte ve öğretmen ve yöneticileri katkı payı ve bütçe toplanması konusunda ikâyet

etmektedir. Bu süreçte velilerin yakla ,m, yöneticilerin motivasyonuna zarar vermektedir. Kavak, Ekinci ve Gökçe (1997) yapt,klar, çal, mada, ço u kez kaynak sa lama etkinliklerinin bizzat ö retmenler taraf,ndan yürütüldü ünü, para toplama i lemlerinin yönetici, ö retmen, veli ve ö renciler aras,nda sürdü melere yol açt, ,, bu çal, malar,n ö retmenlerce yap,lmaz,n,n ö retmenin konumuna ve e itim ortam,n,n niteli ine zarar verdi i bulgusuna ula m, lard,r. Yap,lan ara t,rmada elde edilen bulgular ile bu ara t,rmaz,n bulgular, örtü mektedir. Yine Kavak, Ekinci ve Gökçe (1997) belirtti ine göre mevcut uygulama ve çat, malar, ö retmenin sayg,nl, ,na gölge dü ürmekte, moral bozuklu una yol açmakta, hatta soru turma konusu olabilmektedir. Para toplama i i, ö retmenlerde; moral bozuklu u, stres, öfke, k,zg,nl,k, üzüntü ve güdülenme dü üklü ü, ö rencilerde ise; utanma, eziklik duygusu, konsantre olamama, ö retmene kar , so ukluk ve güvensizlik, mahcubiyet gibi psikolojik do urgulara yol açt, ,n, açmaktadır. Yap,lan ara t,rmada da okullarda ya anan parasal sorunlar,n çözümünde yöneticilerin ve ö retmenlerin görev almas, onlar,n motivasyonuna zarar verdi i, katk, pay, ya da ba , toplama konusunun s,k s,k ikâyetlere konu oldu u ve bu sorunlar,n e itim hizmetinin niteli ini dü ürdü ü bulgusu bu bulgu ile örtü mektedir.

Ö retmenler kamu okullar,nda parasal kaynak aray, ,na destek olmaktadır. Ancak ö retmenin s,rt,na yüklenen bu mali sorumluluklar ö retmenin asli görevine zarar vermekte, motivasyonunu dü ürmekte, veliler ve toplum nazar,nda ö retmenlik mesle ine kar , olumsuz yarg,lar,n olu mas,na yol açmaktadır. Ayr,ca hem idareciler hem de ö retmenler zaman zaman velilerin özorla para toplad,klar,ö, ök,rtasiye ile anla t,klar,ö gibi ithamlar içeren veli ikâyetleri ile de u ra mak zorunda kalmaktadır. Bu ya ananlar e itimin payda lar, olan veli, ö retmen, idareci ve ö renci ili kisine zarar vermekte ve baz, durumlarda ö renciler de ma dur olmaktadır. Yöneticilere göre veliler, yöneticilerin ve ö retmenlerin kendilerini daha çok para konu mak için okula ça ,rd,klar,n, dü ünmektedirler. Ara t,rmada elde edilen bu bulguyu Ünal, Y,ld,r,m, Çelik (2009), yapt, , ara t,rmaz,n bulgusu desteklemektedir. Ünal, Y,ld,r,m, Çelik (2009), ö renci velilerinin yönetici ve ö retmenleri ikâyet etmeyi do al görevleri olarak alg,lad,klar,n, ve bu ikâyetlerin ö retmen ve veli ileti imine ciddi zararlar verdi ini belirtmi tir.

Okullar,n içinde bulundu u mali s,k,nt,lar ve yap,lan tüm harcamalar gerek tefti lerde gerekse TEFB S üzerinden Bakanl,kça görülmesine ra men devlet bu konuda duyars,z kalmaktadır. Yöneticiler TEFB S'ın denetim aç,s,ndan olumlu oldu unu, hesap verebilirli i ve effafl, , sa lamada okul yönetimine yard,mc, oldu unu belirtmi tir. Balç, ve Öztürk (2014) yapt,klar, çal, mada okul yöneticilerinin TEFB S'ı, denetim mekanizmas, olarak gördü ünü ve TEFB S'ın okuldaki gelir-giderinin kontrolünü sa lad, ,n, dü ündüklerini; di er yandan okul yöneticilerinin, müdür yard,mc,lar,n,n okul aile birli i üyesi olmamalar,na ra men, sistemde gelir-gider i lemlerini yapmakla görevli olmalar,n, olumlu kar ,lamad,klar, bulgusuna ula m, lard,r. Bu bulgu ile yap,lan ara t,rmaz,n bulgusu k,smen örtü mektedir.

Bunun yan,nda okul-aile birlikleri mevzuatta belirtilen görevleri yapamamakta hatta birçok üyenin bu görevlerden habersiz bulunmakta,r. Yöneticilere göre okulun ya ad, , mali s,k,nt,lar,n tamamen okul idaresinin s,rt,ndad,r. Okul-aile birliklerinin veliler ile olan ileti imleri çok zayıf,r. Ço unlukla veliler okul aile birli i üyelerini tan,mamakta; bundan dolayı, okuldaki çal, malara kat,lmamaktadır. Benzer ekilde Akba l, ve Kavak (2008) ortaö retim kurumlar,nda okul-aile birli i yönetimlerinin yeteri kadar etkin olmad, ,n,,

yönetici, öğretmen ve velilerin karşılaştıkları, olarak birbirlerini ziyaret etmelerinin okul paydaşları arasında sağlıklı bir ilişki kurulmasında önemli olduğunu belirtmiştir.

Türkiye’de eğitim hizmetini sağlıklı bir şekilde sunulması, ve bir öngörülen olan eğitimden herkesin yararlanabilmesi için eğitimin bir ökamü hizmeti olarak görülmesi önemlidir. Eğitim politikası, uygulayıcılar, her yurtda temel insani bir hak olan eğitim hizmetinden, eğitim bir şekilde yararlanabilmesi için eğitimin ökamü hizmet anlayışı çerçevesinde sunulması gerekmektedir. Leachman, Masterson, Figueroa (2017), okullarda yaşanan mali sorunlar, öğrencilerden beklenen eğitimel sonuçlarda düşüşlere neden olduğunu belirtmiştir. Bundan dolayı, bu konuda politika belirleyicilerin kalite, çözüm üretmeleri önem arz etmektedir.

Eğitim hizmetinin sunumunda eğitim ve öğretim niteliğine zarar vermeyecek şekilde maliyetlerinin azaltılması, mevcut kaynakların etkin kullanılması için yeni politikalar geliştirilebilir. Yerel yönetimlerin gelirlerinin bir kısmı, o bölgenin eğitim kurumlarına verilebilir ya da okulların bakım ve onarım, temizlik gibi işlerini yerel yönetimler üstlenerek okullara destek olabilirler. İlkokul ve ortaokul kademelerine daha fazla kaynak aktarılması sağlanabilir. Bu araştırma nitel yöntemle yapılmıştır. Benzer bir araştırma karma yöntem ile yapılarak nitel ve nicel bulgular karşılaştırılabilir.

Kaynakça

- Altunay, E. (2017). Okul yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda eğitim finansman politikaları: sorunlar, nedenler ve çözümler. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 689-714.
- Ataay, F. (2007). *Neoliberalizm ve devletin yeniden yapılandırılması*, Ankara: Değişim Yayınları.
- Ataay, F ve Güney, A. (2004). Yerleşme ve kalkınma sorunu: kamu yönetimi reformu üzerine değerlendirme. *Mülkiye Dergisi*, 243, 131-146.
- Akbal, S. ve Kavak, Y. (2008). Ortaöğretim okullarındaki okul aile birliklerinin görevlerini gerçekleştirmeye düzeyleri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 1-21.
- Akça, H. (2012). Yükseköğretimin finansman ve Türkiye için yükseköğretim finansman modeli önerisi. *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(1), 91-104.
- Anderson, J.A. (2005). International Institute for Educational Planning. *Accountability In Education*. Paris.
- Apple, M. W. (2004). *Neoliberalizm ve eğitim politikaları üzerine eleştirel yazılar*. Ankara: Eğitim Sen Yayınları.
- Arabacı, B. (2011). Türkiye’de ve OECD ülkelerinde eğitim harcamaları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(35), 100-112.
- Aydın, M. (1988). *Eğitim yönetimi*, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Balcı, A. ve Öztürk, S. (2014). Türkiye’de Eğitim Finansman ve Eğitim Harcamaları, Bilgi Yönetim Sistemi (TEFB S)ne ilişkin okul yöneticileri görüşleri ve yarıncılar, sorunlar. *Milli Eğitim Dergisi*, 44(204), 63-87.
- Balyer, A. (2012). Çağdaş okul müdürlerinin de işlen rolleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)* 13(2), 75-93.
- Carnoy, M. (1995). Structural adjustment and the changing face of education. *International Labour Review*. 134, 653-673.
- Cohen, L & Manion, L & Morrison, K. (2002). *Research methods in Education*. London: Routledge.

- Creswell, J.W. (2013). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (3rd Ed.). *Thousand Oaks, CA: SAGE*
- Çiçeksoy, Y.(2016). *Yüksekö retimin finansman,, AB uygulamalar, ve Türkiye için alternatif finansman modeli önerisi*. Doktora Tezi. stanbul: stanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. stanbul.
- Ç,nk,r, . (2010). İlkö retim okulu müdürlerinin sorunlar,: sorun kaynaklar, ve destek stratejileri. *İlkö retim Online, 9(3), 1027-1036*. [03.01.2018]
- Güngör, G ve Göksu, A. (2013). Türkiye'de e itimin finansman, ve ülkeleraras, bir kar ,la t,rma. *Celal Bayar Üniversitesi .B.F. Yönetim ve Ekonomi, 20, 59-72*
- Ho görür, V, ve Arslan, . (2014). Okul örgütünün finansal kaynaklar,n,n yönetimi sorunu (Yata an ilçesi örne i). *Trakya Üniversitesi E itim Fakültesi Dergisi, 4(1), 91-102*
- Karakütük, K. (2006). Yüksekö retim finansman,, *Milli E itim Dergisi, 17, 219-242*.
- Kavak, Y, ve Ekinci, C.E. (1994). E itimin finansman, sorunu ve maliyetlerin azalt,mas,na ili kin alternatif stratejiler. *Hacettepe Üniversitesi E itim Fakültesi Dergisi, 10, 64-72*.
- Kaya, Ç, ve Y,lmaz, T. (2017). Türkiye'de e itim finansman,nda kamu d , kaynaklar,n yeri *Akademik Sosyal Ara t,rmalar Dergisi, 49, 378-388*
- Koç, H. (2007). E itim sisteminin finansman,, *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar E itim Fakültesi Dergisi, 29, 39-50*.
- Kurul, N. (2012). *E itim finansman,,* Ankara: Siyasal Yay,nevi.
- Ladd, H.F & Chalk, R & Hansen,J.S. (1999). *Equity and adequacy in education finance: issues and perspectives*. Washington, DC: National Academy Press
- Leachman, M & Masterson, K & Figueroa, E. (2017). *A punishing decade for school funding.center on budget and policy priorities*. Washington, DC
- MEB, (2017). *Milli E itim istatistikleri: Örgün E itim*. 2016/2017 Y,1,
- MEB. (2009). *Türkiye'de e itimin finansman, ve e itim harcamalar, bilgi yönetim sistemi okullar modülü kullan,c, k,lavuzu*. Millî E itim Bakanl , Strateji Geli tirme Ba kanl , , Ankara.
- MEB, (2005). Milli e itim Bakanl , Okul-Aile Birli i Yönetmeli i. *Tebli ler Dergisi*. Haziran 2005/2573.
- McBurnie, G. (2002). Küreselle me, GATS ve ulus-a ,r, e itim. çev. H. Koç ve G. Tunal,-Koç. *Kuram ve Uygulamada E itim Bilimleri, 2(1)*. stanbul: EDAM Yay,nlar,.
- Merriam, S. B & Tisdell, E. J. (2015). *Qualitative research: a guide to design and implementation*. John Wiley & Sons
- Ömür, Y. E. (2016). E itimde neoliberal yerelle me ve ele tirisi. *Trakya Üniversitesi E itim Fakültesi Dergisi, 7(1), 10-25*
- Özdemir, N. (2011). *İlkö retimin finansman,nda bir araç: okul aile birli i bütçe analizi (Ankara li Örne i)*. Yay,mılanmam, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Say,lan F. (2006). Küresel aktörler DB ve GATS ve e itimde neoliberal dönü üm. *Jeoloji Mühendisleri Odas, Haber Bülteni, 4, 44-51*.
- Stake, R.E. (2010). *Qualitative research: studying how things work*. Guilford Press,
- Starr, L.(2003). A dozen activities to promote parent involvement. *Education World : 1-4*
- Serin, N. (1979). *E itim ekonomisi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Bas,mevi
- Tuzcu, G. (2004). E itimin finansman gerekleri ve boyutlar,, *Milli E itim Dergisi, 163*.
- Ünal,A, Y,ld,r,m, A. Ve Çelik, M. (2010) ilkö retim okulu müdür ve ö retmenlerinin velilere ili kin alg,lar,n,n analizi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 23, 261-272*
- Ünal, L. I. (2005). Ö retmen imgesinde neoiberal dönü üm. *E itim Bilim Toplum Dergisi, 3(11), 4-1*
- Y,ld,r,m, A ve im ek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel ara t,rma yöntemleri*. Ankara :Seçkin Yay,nevi.
- Zoralolu, Y.R , ahin, ve ahin F,rat, N. (2004). İlkö retim okullar,n,n finansal kaynak bulmada kar ,la t,klar, güçlükler ve bu güçlüklerin okula etkileri. *E itim, Bilim ve Toplum, 2(8), 4-17*.

Extended Abstract

Introduction

The discussions on education finance are very important in terms of the expected outputs in education. The economic possibilities of schools affect the diversity of learning experiences within and outside the school and the efficiency of the educational service. Also, the economic resources in the school have an important impact on the relationship between the stakeholders of the school organization. It is important for policy developers in education to determine the extent to which schools have the enough resources, what are inequalities caused by the distribution of these resources, and the negative consequences of seeking resources in schools in the educational environment.

The purpose of the study was to determine how school managers perceive the changes in the applications of educational financing as these applications shift towards neoliberal economics approach, and how these changes lead school shareholder alteration in their relations.

Methodology

For this purpose, phenomenological research design as a form of qualitative research design was used. The study group of the research was the school administrators who work in the official schools in Istanbul province. The sample of the study composed of 21 school principals consisting of elementary, middle and high school administrators in Arnavutköy, Başca, Esenler, Esenyurt, Sancaktepe and Çekmeköy townships in Istanbul in 2017-2018 school year. In this study, demographic information form and a semi-structured interview consisting of 14 questions align with the purpose of the research were used for collecting the data. The data were analyzed with content analysis technique.

Findings

The results revealed that the increase in privatization initiatives in education harmed equal opportunity in education. School managers also supported privatization in education, citing fiscal stresses in schools and low productivity of teachers. The inadequacy of expense items in the schools and the transferred resources obliged parents to support the schools. Financial problems harmed administration duty of school principals and teachers, reducing teachers' motivation and causing the parents to make negative judgments about these two shareholders. This trend caused confrontation among administrators, teachers, parents and complaints made by parents. These kinds of trends harmed the school shareholders' relationships and lead to grievances. School-parent associations were not able to fulfill their responsibilities stated in the regulations; therefore, the majority of the financial problems faced by schools remained to be solved by the school administrators.

Discussion

In public schools where they have a lot of expenses, the school's facilities and revenues are not sufficient to meet the demands of students and parents and to present their extracurricular learning experiences. Parents' support is particularly important in the resource creation of schools. However, these supports are affected by the socio-economic level of the region where

schools are located, the educational status of parents, the income of the household, and it leads inequalities in both schools and families.

The fact that schools need parents ' support in financial matters causes school managers to be perceived as merchants and accountants in society and parents to have negative judgments about managers. Both administrators and teachers have to deal with parental complaints involving accusations such as "collecting money by force", "signing with stationery". These incidents harm the parent, teacher, manager and student relationships, which are the stakeholders of the education, and in some cases the students become the victims. In Turkey, it is important to provide education in a healthy way and to see education as a "public service" that everyone can benefit from the education which is a "right".